

REMEI MARGARIT I TAYÀ

El lloc de l'home en la planificació familiar

EN UNA RELACIÓ HETEROsexual mínima hi ha dos components indispensables: un n'és la dona; l'altre, l'home. Aquesta afirmació que sembla òbvia ja no ho resulta tant a l'hora de prendre una decisió sobre la contracepció, que sembla recaure d'una manera especial i única sobre la dona.

Un fet com aquest no és casual, sinó que respon, al meu entendre, a una concepció parcial de la situació.

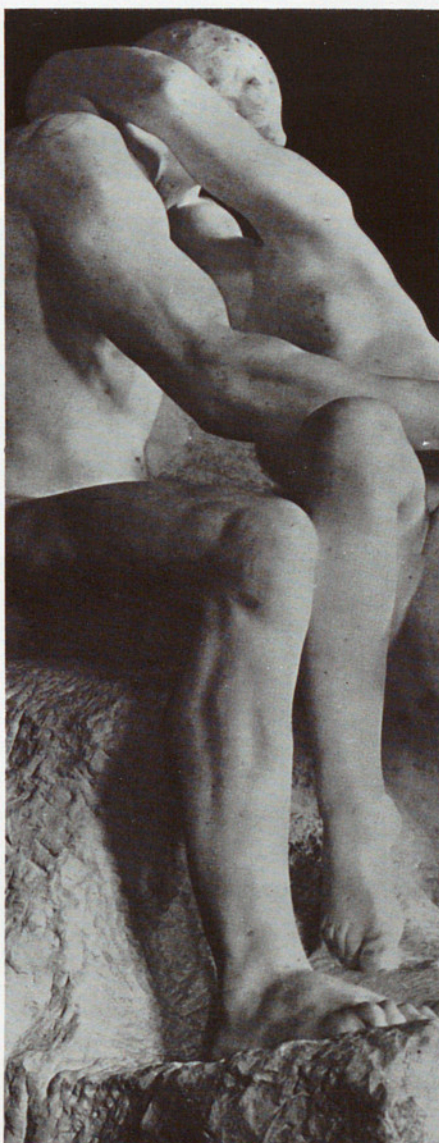
Partint de l'evidència que la persona susceptible d'embaràs és només la dona, posem massa èmfasi en aquest fet i oblidem que l'embaràs és el resultat d'una relació entre dues persones, home i dona. La dona queda embarassada i porta a terme el procés de la gestació i el part; en canvi, l'home, després del coït, només pot esperar i no té possibilitat d'intervenir-hi en cap moment.

En últim terme i si l'embaràs no és desitjat, la funció activa de l'avortament també és a càrrec de la dona amb tots els inconvenients que això suposa, però el fet de ser la part activa també li dóna la possibilitat de prendre una decisió en aquest sentit. També en aquest cas l'home només pot esperar la decisió de la dona.

Des d'un punt de vista simple, l'home en les circumstàncies que envolten la contracepció, l'embaràs i l'avortament pren la posició còmoda: deixar fer o inhibir-se.

Des d'un altre punt de vista més complex i aprofundit, justament l'oposat al primer, l'home *només* pot esperar la decisió de la dona i té realment un paper passiu.

Ja és sabut que un dels mecanismes

«EL PETÓ» OBRA DE RODIN (MARBRE, 1886. PARÍS)

de defensa més importants del ser humà davant d'una nova situació és l'activitat, poder fer alguna cosa. No poder-hi fer res és la reducció a la impotència, a passar per la situació sense tenir les eines per intervenir en la seva resolució.

El reduccionisme que s'ha atorgat al paper masculí en el camp de la contracepció i gestació pot obeir a causes molt diverses, totes elles amb elements de forta desvaloració. Des de la dita senzilla de «l'embaràs és només qüestió de la dona» fins a «el fill és de la dona amb seguretat, el pare ho ha de suposar», existeixen quantitat de petites i grans venjances femenines desplaçades cap a aquest camp i provinents d'altres sectors de la vida.

Per enfocar el tema no hauríem de perdre de vista la relació home-dona, aquesta és l'única que fa possible una concepció.

L'home pot posar una llavor i anar-se'n a donar la volta al món mentre la llavor creix, o bé pot seguir el procés de la gestació tenint en compte l'afectivitat que hi ha de posar de part seva. I és aquí on el paper de la dona es torna decisiu, perquè del valor que la dona li doni a l'home i a la seva relació amb ell dependrà bastant que ell prengui una actitud o una altra. L'home assumeix la paternitat si no hi ha cap obstacle ni voluntat en contra.

El fet de la poca acceptació, per part de la població masculina, a anar als centres de planificació familiar pot tenir a veure amb el que he esmentat abans, i també amb un factor social que voldria considerar. Es tracta del paper social masculí dins la família: quan

QUÈ PENSEN ELS HOMES SOBRE LA PLANIFICACIÓ FAMILIAR? «EL PENSADOR», OBRA DE RODIN (PARÍS, 1886)

FINS ARA L'HOME HA VIST CONDICIONADA LA SEVA ACTUACIÓ DINS LA PARELLA PER FACTORS SOCIALS CASTRADORS DE LA SEVA PERSONALITAT. «FUGIT AMOR», OBRA DE RODIN (PARÍS, 1886)

atorguem el poder a l'home en les decisions importants de la família i del grup, li exigim en contrapartida que «sempre pugui», que sigui invulnerable, i això li crea una gran ansietat en la mesura que ha de respondre d'una manera o d'una altra a les expectatives explícites i implícites del paper que se li encomana, tant si ell l'ha triat com si no. Alhora, li neguem la possibilitat de mostrar les seves febleses de ser humà com les mostrem les dones.

Se suposa, doncs, que l'home no pot defallir mai, i que si ho fa, no s'ha de saber, ni tan sols es pot reconèixer, perquè la seva imatge resti intacta, és a dir, que es confon la relativa feblesa humana, comuna a ambdós sexes, amb l'absoluta impotència masculina.

Per això sembla evident que si l'home accepta la seva vulnerabilitat com a ésser humà és un desprestigi familiar i social. I tant és així que no volen ni parlar-ne.

No és casual que hi hagi tan pocs homes treballant als centres de planificació familiar, i si n'hi ha alguns, acostumen a ser els metges ginecòlegs, posició jerarquitzada respecte a la resta del personal i, per tant, per la seva imatge jeràrquica, fora de la quotidianitat en què es mouen la resta del personal i els consultants.

Els valors culturals en què es basa la imatge prepotent de l'home no fan cap favor ni a l'home, ni a la dona, ni a la seva relació; en canvi, només creen autèntics pous insalvables de frustració i memorials de greuges dels quals, després, es passen els comptes allà on sigui.

L'educació per a la confiança mútua és un assumpte prioritari perquè és l'única via per desmuntar les relacions de competència entre els sexes, qüestió que arrosseguem des de fa molt de temps.

Per començar, hauríem de programar els serveis dels centres de planificació familiar incorporant homes a les plantilles i no només en les places de medicina.

Hi ha dones que confien més en una altra dona, i d'altres que s'estimen més confiar en un home; de la mateixa manera, hi ha homes que confien en una dona i d'altres que se senten millor parlant amb un altre home. El servei ha de poder oferir les dues alternatives.

Potser així, començaríem a fer camí junts en el camp de la planificació familiar, obrint les portes a les consultes que es derivin de les relacions interpersonals tal com són.

REMEI MARGARIT I TAYÀ,

Psicòloga

Centre de Planificació Familiar, Plaça Espanya